

Ese de două ori în septemana: Joi-a și Dominec'a; ăra candu va pretinde importantă materialoră, va eși de trei s'eu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune.

pentru Austria:	
pe anu întregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. v. a.
„ patraru	2 fl. v. a.
pentru Roman'a și străinătate:	
pe anu întregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, și de-adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă și corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea s'eu speditur'a câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, ăracele anonime nu se vor publică.

Pentru anușce și alte comunicatiuni de interesu privat — se respunde câte 7. or. de linia; repetirile se facu cu pretiu scodiatu. Pretulu timbrului câte 30 or. pentru una dată se antecipa.

Pesta, in 13/25 maiu 1872.

Alegerile pentru diet'a venitória ocupa buna parte de atentiune. Ungurii, precum se scie, alegu deputati opositionali, ăra contingintele, ce compune majoritate parlamentaria pre s'eu a guvernului, se recrutăza dintre deputatii natiunalitatiloru apesate.

Cele mai apesate eleminte ale tierii sunt natiunalitatile nemagiare. Si deca ele totusi dau deachistiloru partea cea mare a contingintelui necesariu, — acest'a dovedesce numai aceea că, de o parte legea electorala nu permite espressione libera a vointiei natiunalitatiloru ei favoresece putienelor eleminte antinationali imprasciate pre ici colia, de alta parte inesi bietelor natiunalitati de reulu apesarii celei mari, mai că li se sterse conceptulu despre demnitate, mananca si beu la alegeri, ăra in fine e doveda că partit'a deachiana semte multa lipsa de barbati deputati dintre nemagiari, si deci cerca s'eu aiba cu veri-ce pretiu.

Si cu pretiulu ranguriloru, onoriloru, alu baniloru, ce nu se p'ote avé, — pre cătu timpu lumea nu este destulu de imoralita a resiste?

Cumca partit'a lui Deak cumpera, — de ast'a ne scandalimu, dar nu ne miram. De ce ne miram este că se mai gasescu anca si intre romani de aceia cari se vendu, desi au vediutu ce patira cei cari se vendura mai nainte!

Deca nu resistu din tari'a moralei, ar trebui s'eu resiste din fric'a de patit'a altor'a.

Este departe de noi a spune nume si a face personalitati, dar nici e de lipsa, căci fie-care cetitoriu 'si p'ote rechiamă a minte câte unu romanu natiunalu carele s'a facutu deachistu. Ni ti-lu luara deachistii, ilu naltiară forțe ca s'eu se veda că e alu loru si nu e intre noi, apoi dintru naltime ni ti-lu trentira in miseră, golu golisielu, lasandu-lu si fora de incredere la natiune si fora de oficiu de la deachisti.

Toem'a pentru că contingintele deachistiloru este mai vertosu dintre natiunalitati, de aceea stepanitorii si organele loru sunt cu atentiune mai cu s'ema spre miscarile electorali intre natiunalitati, buna ăra intre romani, croati sel.

Noi din parte-ne asisderia cauta s'eu simu toem'a din acestu motivu cu precautiune si mai mare la pers'onele ce ni le alegemu de deputati. S'eu alegemu bar-

bati, despre a caror'a constantia de caracteru nu p'ote fi indoieala.

Deputatulu romanu este supusu la mai multe ispite de cătu celu de unguru. Pentru unulu de unguru, nu multu 'si batu stepanii capulu ca s'eu-lu dobandesca, căci nu ins'ema de cătu unu votu si alta nemica Inse votulu deputatului romanu, candu se dă stepaniloru, ins'ema totodată desaprobarea direptiunei politice a natiunei romane întregi, carea într'ăga neincetatu reclama in contr'a nedreptatiriloru ce-i facu stepanitorii. —

Din colo de Lait'a, peccatosulu guvern centralisatoriu si germanisatoriu se potienesce pasu de pasu. O parte de nemti de la marginile Galitiei a petitiunatu s'eu fia desmembrata de Galit'a căci polecii li facu sila cu limb'a polic'esca. Guvernulu, n'emi cum e, p'ote că ar vré s'eu implinesca cererea nemtiloru, inse nu indrasnesce ca s'eu nu supere pre poleci, căci de s'ar superă polecii si ar merge a casa, senatulu imperiale se sparge de sine ca sub Giskra. Cu cehii are guvernulu multu de lucru, fora s'eu dor'esca a-si avé de inimici si pre poleci. Se asc'epa cu multa curiositate cum va s'eu decida senatulu ac'esta petitiune pentru desmembrare. —

In Germania sunt cestiunile religiu nari cari agita spiritele. Se desbatu in parlamentu, fora a se aduce ceva decisiune; membrii guvernului asistu, fora a grai veri unu cuventu, desi densii au datu ansa. Că debaterile sunt asia sterpe, face a presupune că se folosescu mai de pretestu s'eu de ciuha pentru cutare cauza pendinte ce inca nu s'au datu publicitatei. —

Adunarea natiunala a Franciei, la propunerea unei comisiuni a sale avea s'eu se pronuncie despre contractele de liferatiune pentru armata, ce s'au facutu anca sub imperat'ia Rouher, celebrulu ministru alu imperatului Napoleone, luă cuventulu a aperi procedur'a imperat'iei si a aruncă vin'a pre guvernulu din 4 sept. Referintele comisiuni, se intielege, replică imputandu imperat'iei. Rouher a socotitu că va salvă unu picu din nimbulu imperat'iei prin pasirea sa, in sa cele mai multe organe sunt de parerea referintelui. ce a spriginit'o si Gambetta, prin ce pasirea lui Rouher se splica in desfavorulu lui Napoleone. —

Carlistii din Spania suferira multe batăi in dilele din urma. Poporatiunea

asisderia pare reu dispusa in contr'a loru. Rescol'a totusi nu s'a finitu anca cu desvarsire.

Program'a din Aradu.

Aretaramu in rondulu trecutulu necessitatea ca alegatorii romani s'eu pretinda, de la candidatii loru de ablegati dietali, subscrierea programei din Aradu. Necesitatea subscrierii o accentuaramu pre motivulu solidaritatei n'ostre natiunali.

Atat'a fuse in generalu. Vine acum se cercam, prin o desbatere speciala din punctu in punctu, val'orea intrenesca a numitei programe, si pentru asta data supunemu cercetarii punctulu antaiu, carele dice:

Solidaritate cu natiunile patriei de asemene directiune politica.

Dialectic'a are două parti principali: Intr'una scrietoriulu s'eu oratorele areta defectele s'eu scaderile cutarei institutiuni, lucru s'eu cause. In a două parte trebuesce s'eu arete medil'ocle si calea pre carea s'eu se suplinesca acele scaderi s'eu s'eu se tocm'esca smintele.

Va se dica, cine afirma cumca caus'a cutare este reu facuta, trebue s'eu scia spune si aceea că dara caus'a numita cum are s'eu se tocm'esca pentru ca s'eu fia bine facuta.

A aretă unei societati reulu de care bolesce, fora a-i aretă si léculu, ins'ema a impinge pre acea societate la necadiu, superare, desperatiune, — ins'ema a fi unu omu ori neptreputu ori de rea condintia

Numai ac'el'a are dreptu s'eu sparga colib'a, carele scie zidi cas'a inloculu ei.

Politicii unguresci din sc'ol'a camarilei austriace neincetatu spuneau natiunei magiare că ce nefericita e dens'a, ce nefericita este tier'a pentru că sunt in dens'a mai multe natiunalitati.

De aci apoi pana la presupunera că: aceste natiunalitati vreu se sparga si se imparta tier'a, — nu eră de cătu unu pasu.

Cetiti veri-ce carte unger'esca, si in t'ote veti află ac'esta tanguire, si ac'esta presupunere cătu pentru natiunalitati, desi nemotivata defeliu.

Natiunea unger'esca, ca se scape de acestu reu, planisă unu opu, mare si greu cas' desperatiunea: opulu magiarisarii tuturoru pop'oraloru nemagiare.

In calea acestui opu, dreptu pedeca,

stateau t'ote pop'orale nemagiare, de aci magiarulu le socoti pe t'ote de contrarie lui-si.

De alta parte, de reulu ac'esta nemagiarii temendu-si natiunalitatea de catra magiari, urmara a-i socoti pre magiari de contrari loru-si.

Urmă neincrederea unei natiuni catra alt'a si frecarile intre sine. Deca ac'est'a au voitu politici unguresci din sc'ol'a camarilei, apoi ac'est'a au si ajunsu. Presupunendu si vorbindu neincetatu magiariloru despre unu reu ce nu esista, si nimene nu-lu sentia, i-impinsera la unu reu adevratu, la neincrederea dintre natiuni.

Si astadi sunt multi cari vor se sparie pre unguri cu natiunalitatile si vice versa; multi, in locu de a cercă se fericesca elemintele din ti'era asia precum sunt, vor mai anteu se le tr'eca prin metamorfose; multi in locu se-si faca soc'ot'a cu factori pozitivi, al'erga dupa utopii, — acestor'a li pune pedeca punctulu 1. alu programei natiunali, unde se prochiama solidaritate cu natiunile patriei de asemene directiune politica.

Directiunea n'ostra politica este libertatea si dreptulu egal. Candu invitam la ac'est'a pre natiunile sorori si pre unguri, nimene nu ni p'ote impută separatiune

Educatiunea politica de astadi a unguiloru, a facut'o in precumpenintia barbatii camarilei austriace, de aceea politici unguresci de astadi sunt in precumpenintia propagatori ai principiului de magiarisare. Nici unu principiu nu este mai favoritoriu camarilei si reactiunii de catru ac'est'a. Cu acestu principiu ori candu se p'ote atitiă neincredere la natiunile nemagiare, din care neincredere urm'eză lesne reactiunea si pre urm'a ei absolutismulu.

Va se dica, principiulu magiarisarii nu face magiariloru nici unu servitiu; nu este intru interesulu loru; si deca l'au propagatu barbati unguri, n'au facut'o intru interesulu natiunei loru ci spre a gat' calea absolutismulu lui Bach, carele necessariaminte veni dupa acea propagare. A buna s'ema multi unguri au tinsu la magiarisare fora se scia că mena apa pre m'or'a celor'a ce pregatiau absolutismulu.

Nu eră moralu de la acei politici se afirme că tier'a e nefericita de reulu multime natiunaliloru, fora se scia aretă ca-

FOISIORA.

Pentru cunoscint'a zidariloru liberi.

(Francmason, Freimaurer.)

(Continuare.)

IV.

Relatiunea francmasoniloru catra religiune in genere nu e alt'a, de cătu nesuint'a pentru total'a nimicire a tuturoru religiuniloru. Despre aceea nu ni trebuescu multe dovedi, facemu se vorbesca insai francmasonii prin Mariel, programele si cuventarile loru rostite la festivitati si in adunari. Unu magistru de loge din Ginevra cu numele Prusson a scrisu intr'unu opu alu sou de la an. 1856 „Maurer'a libera este o religiune dispensata de t'ote religiunile. Ea e straina de t'ote visurile teologice, ea nu se ingrisesce nici de descoperiri, nici de minuni, nici de dogmele feliuriteloru religiuni. Maurer'a libera a d'opta pe Ddieu de fundamentulu principiiloru sale, inse unu Dumnedieu, care e sufletulu unei asemene eterne materii.“ Ast'a e dar religiunea, Ddieulu francmasoniloru, purulu materialismu! Dar s'eu au-

dimu mai departe. T'ote logele germane nainte de 5 ani si-au datu declaratiunea intr'acestu modu: „Francmasonii stau de a supr'a tuturoru partiteloru religiöse; noi trebue s'eu ne redicam nu numai preste feliuritele religiuni, ci si preste ori-ce credintia intr'unu Ddieu.“ Inca nu destulu, in Paris a decisu in an. 1866 o adunare de delegati a mai multoru loge de asemene calibru cu 24 de voturi contr'a 8 „cumca afirmarea esistintiei lui Ddieu si a nemuririi sufletulu nu convine freimaurer'iei.“ Ast'a va s'eu dica pe roman'a: „Noa mauriloru nu ni trebue nici Ddieu nici religiune.“ De aceea ateistulu Proudhon, marele magistru din Paris, care arunca cele mai urite hule contra lui Ddieu, scrie in opulu seu despre ac'esta liga urmat'oriele: „Maurer'a e negare a insusi elementulu religiosu.“ Fratele Carolu Gagern, unu francmasonu germano-americanu, a disu intr'o adunare publica: „Eu sum tare convinsu, că va veni timpulu, candu ateismulu va fi socotint'a tuturoru omeniloru. Deci noi nu numai s'eu respingemu de la noi t'ote confesiunile, ci si credint'a intr'unu Ddieu.“

In fine s'eu mai adangemu o citatiune din scris'orea unei loge din Lüttich „Volkommene Einsicht“ adresata catra logele filadelfiloru din Londonu, carea ni dă deplina cunoscintia despre tendintiele si scopulu francmasoniloru in privint'a religiunii; acolo se prov'oca membrii a-si impreună t'ote poterile spre ajungerea marlei scopu, ce 'si l'au propusu, adeca: „A eliberă omenimea de jugulu preotiloru, a suplini credint'a prin sciinte, a nemici in spiritulu omenescu nebun'a despre o vietia fit'oria (!) si a surpă servitiulu fetisiescu despre provedintia. (!!) Acestea sunt tendintiele n'ostre, aceste si ale v'ostre s. a.“ Destulu despre aceste sacrilegiuri, unu orbu inca p'ote pipai, cum trebue s'eu stee tr'eb'a cu ori ce religiune si credintia in spurcat'a banda a francmasoniloru, unde ast'efeliu de vorbe, ast'efeliu de tendintie in publicu se rostescu, se tiparescu si se latiescu.

Dar nereligiositatea ast'a, a negarea lui Ddieu, materialismulu acestu crudu nu e numai teoreticu la francmasoni ci si practic, va s'eu dica, ei nu numai cugeta si vorbescu, ci si lucra asi. Cunoscuta e in Belgia lig'a afurisita a

solidariloru, cari cu juramentu s'au obligatu a nu intrebutiă nici unu feliu de datine biseric'esoi, nici sacraminte, nici preoti; carii nu lasa a-si boteză pruncii sei, nici a-ii invetiă in religiune, nici a merge la biserica, carii fora preoti se casatorescu, fora preoti moru si se ingr'opa.

In America „libera, ferice“ francmasonii nu-si mai boteza pruncii, oi in diu'a st. Joanu, adeca in solstitiulu de v'era si de erna, cari serbatori le serbedia dupa vechiulu modu paganescu, prin magistrulu logelor se dă prunciloru nume, si parintii se admonedia a-ii cresce dupa principiile maurer'iei. Nici jidovii francmasoni tocm'ai si in Austro-Ungaria nu-si mai taie impregiuru pruncii loru; si fiindu că pentru catolici si protestanti sil'a botezulu nu e mai multu legiuita, dar in fapta totu mai sustă, asiă ei aflara midil'oculu a se dechiară de neconfesiunali, ca amesuratu principiiloru francmasone s'eu nu fia siliti a-si boteză pruncii, ci fora religiune, fora Ddieu a tral si a muri. Paganismu, ba inca ceva mai multu, fora Ddieime in teoria si praosa, ast'a e relatiunea francmasoniloru catra religiune. (Va urm.)

ea pre care se scape din apea nefericirii. Calea magiarisării nu putea să fie îndegată de rațiune, ci, precum diseram, numai de desperatiune.

Noi ne adresăm nu elevilor camarilei, propagatorilor magiarisării, ci acelor politici ungurești cari au cugutul lor autonom național, în serviciul lor propriu, și pre acestia în punctul 1. alu programei îi chiamăm se vina cu noi la solidaritate, li deschidem uși a se între în cas'a noastră, — prin această dăm cele mai eclatante dovedi despre sinceritatea nișintielor noastre.

Ilegalități la înscrierile de alegere.

Lugosiu, în 16 maiu 1872.

Partid'a guvernamentală, ca să cascade majoritatea la alegerea viitoră, pune ceriul și pământul în mișcare; și nu se sfiește a se folosi și de mijloace ilegale, numai ca să ajungă scopul. Dece au mai existat vre'o îndoielă în această privință, comisiunile de înscriere de prin cercurile electorale ni dau probele cele mai pipabile, cum ilegalitatea și volnicia mergu mana în mana, ca pre o mare parte de cetățeni, pre cari convicțiunile lor i-au pus pe unu teren opozițional față cu guvernul, se îi lipsesca de cel mai santu drept cetățenesc — de dreptul de alegere, numai ca prin această violare candidatul partidei guvernamentale se reșea cu vre-o câteva voturi în majoritate în contra candidatului opozițional. Vom ilustra această procedură pre cătu de ilegale și arbitrară pra atâtu și de loiale, cu următorul protestu, pre care mai multi alegatori din Lugosiu, au fost necesități a-lu subterne vice-comitetului comitatensu și presiedintelui comitetului centrale electorale din comitatul Carasului în contra procederei comisiunii de înscriere din cercul de alegere alu Lugosului la înscrierea alegatorilor. Acestu protestu suna:

„Procedur'a ilegale și arbitrară, cu care comisiunea de înscriere pentru cercul electoral alu Lugosului pasiesce la înscrierea alegatorilor, ne silence a ne prezintă înaintea magnificenței vóstre cu rogarea, ca prin intervenirea-vi oficială să puneti capetu acestei proceduri ilegale, care n'are altu scop, de cătu a lipsi pre o mare parte a locuitorilor din Lugosiu de dreptul de alegere.

Căsurile, la cari s'au observat această procedură ilegale și arbitrară, și cari nu numai pre noi subscriși ne ating, ci și pre totu cetățenii nostri de asemenea condițiune în viața socială, sunt următoarele:

Subscriși s'au insinuat la comisiunea de înscriere, cerendu ca pe baesa §. 2 lit. c. a art. V. de lege din an. 1848 se fia inscriși de alegatori ca unii cari adevărescu, că au venitul securu anualu de 105 fl. ba și mai multu de dupa capitalul lor.

Comisiunea de înscriere, care în întielesulu §. 15 alu memoratei legi din 1848 are detorința de a ne introduce în list'a de înscriere sub titulu „alegatori dupa venitu,” n'a respectat această cerere a noastră ci ne-a întrebatu, că ore suntemu maestri, la care întrebare răspundendu că în viața socială ne tienem de această profesiune, ne-a introdusu în list'a de înscriere pe baesa §. 2 lit. b. a art. V. de lege din 1848 sub titulu „alegatori ca maestri.”

Protestulu nostru în contra acestei volnicii și ilegalități a remas neconsideratu din partea comisiunii de înscriere.

Suntemu deci necesități a rogă pre Magnificența Vóstră, ca precum ca autoritate suprema a municipiului nostru, așa și ca presiedinte alu comitetului centrale electorale să binevoiti a îndrumă în celu mai scurtu timpu comisiunea de înscriere din cercul de alegere alu Lugosului ca la înscrierea alegatorilor să nu comita ilegalități și volnicii, ci tienendu-se strinsu de §§. 2 și 15 a art. V. de lege din anul 1848 să introduca în list'a de înscriere pe fie-care alegatoriu dupa titulu, sub care respectivulu se insinua, era nu dupa acelu titlu, pre care comisiunea de înscriere l'u afla de bine, prin urmare pre noi subscriși să ne stergă din rubric'a „maestru,” în care fora voi'a noastră ne-a pus, și să ne inscria în rubric'a „dupa venitu,” la care ne-amu insinuat.

Lugosiu, în 16 maiu 1872. Georgie Rosiu, Petru Jivi, Jotia Jurca micu, Stefanu Partenie.

Vice-comitele primindu rogarea subscrișilor, li-a răspunsu, cumca densulu dupa lege nu e îndreptatitu a dá îndrumari comisiunii de înscriere, dar că densii au dreptulu de a

reclamă la comitetulu centrale electorale pentru înscrierea lor pe temeiulu titlului ce ei si-au alesu.

Vom vedé la timpulu seu, în cătu comitetulu centrale electorale, care constă în cea mai mare parte din neromani și romani deachiani, se va sol redică peste spiritulu partidei, și desaprobandu ilegal'a și arbitrar'a procedură a comisiunii de înscriere, va corege list'a alegatorilor prin înscrierea reclamantilor în rubric'a ceruta de densii.

Spre orientare mai adaugemu, cumca în capulu comisiunii de înscriere pentru cercul electoral alu Lugosului, stă șiefulu partidei deachiane din comit. Carasului, Const. Gyika; vice-presiedintele e Teodoru Papu proprietariulu din Chichiesu, carele însa a primitu această comisiune numai ca să nu o implinesca, căci pana astadi nu si-au ocupat de felulu loculu în comisiune, ce de făcea, pôte că presiedintele comisiunii se genă a calca legea în picior; notariulu comisiunii e vice-notariulu comitatensu Junkovics. Această comisiune are misiunea a scote cu totu pretiulu o majoritate de alegatori pentru candidatul guvernamentalu Béla Szende, și deca nu merge cu mijloace ilegale, nu-si face multi sorupuli, a se folosi și de mijloace ilegale, ca să-si ajungă scopulu, precum ni adevărescu procedur'a ilegale și arbitrară, cum avertaramu mai susu. Că calca legea, că o va trage cineva la răspundere pentru violarea legii, nu-i pésa multu, căci o ilegalitate comisa în favorea partidei deachiane invólva a priori capatarea absolutoriului, precum peste totu în comitatulu nostru „flamur'a deachiană” acopere și apera astadi ori-ce foră-de-lege și mișelitate, și dá calificatiunea și dreptulu pentru ori-ce dirigatoriă în municipiu. La timpulu seu vomu ilustra această asertiune a noastră cu esemple, cari ni vor dá probele cele mai eclatante, că — câte potu încapa sub flamur'a deachiană. Dar se ne întorcemu la obiectu.

Amintit'a comisiune de înscriere a comisiu ilegalități și volnicii eschisivu în contra meserierilor romani, cari în diferitele ramuri numera în Lugosiu peste 200 de inși, și cari de se treceau totu în list'a de alegere, așeurau a priori alegerea candidatului național, și caderea celulu guvernamentalu. În acestu anu de mare lipsă, dar și în cei trecuti nu multu mai bunu, o mare parte a maestrilor romani din Lugosiu si-au redus meseri'a, alții au parasit'o de totu alegendu-si altu modu de cas-oigu, și în specie cautandu prin circularea capitalului lor în speculațiuni a-si mari venitul lor. Urmarea a fostu, că acestoru speculanti li s'a impus contributiune dupa venitu mai mare, în cele mai multe casuri atâtu, cătu se-si pôte cascigă dreptulu de alegatoriu dupa venitu, de care s'au și folositu ei la înscriere în list'a de alegatori. Inse dupa cum veduramu mai susu, comisiunea de înscriere nu li concese acestu titlu în list'a de alegatori, căci ca atari nu-i pôte sterge din list'a electorale, fora de a sterge sute de alegatori de partid'a deachiană inscriși pre titulu „venitului”, și-a introdusu deci în list'a electorale sub titulu „alegatoriu ca maestri,” sperandu că o mare parte a lor, nepotendu din caus'a redusei ori de totu parasitei meserie să adevăresca practisarea meseriei cu unu sodalu dupa cum prescrie legea, usioru se va poté sterge pe calea reclamațiunii din list'a electorale, micșorandu astfelu numerulu alegatorilor opoziționali.

Éca legalitatea, éca loialitatea ce domnii ministri au aflatu de bine în dieta a recomandă partidei opoziționale la viitoriele alegeri!

Aradulu-nou, 9/21 maiu 1872.

(Mișcări electorale și încercări de terorismu.) Inca de sambeta se latira pre aicia faime, că — vine candidatul nostru de ablegatu Victoru Mocioni și cu elu vine și Babesiu, pentru d'a amblă prin cercu și d'a se întielege cu alegatorii.

Faimelu din satu în satu, ba din gura în gura cresceau, mai vertosu aducendu-se în legatura cu arestarea unoru preoti și sateni ai nostri, sub diferite preteste destulu da ridicole.

Si într'adevăr alalta-ieri, domineca veduramu pornindu de aici din Aradulu-nou vre'o șiesse-siepte carutii, cu câte o flamură mare română, alt'a ungurească și alt'a serbăscă — pre drumulu spre Fenlacu și Secusigiu.

Abia esi acestu conductu din Aradulu-nou, candu si fû întempinatu de calareti și o multime de trasure — din Bodrogu și Fenlacu, era esindu din Fenlacu, fû întempinatu de trasure și calareti din Munara și Secusigiu.

Preotindenia stetera — unde la cas'a comunale, unde la altu-careva locu publicu, și candidatul Victoru Mocioni se prezintă alegatorilor, era Babesiu tienă discursuri pline de invetiatura catra multimea adunata.

Insufletirea pretotindeniă era la culme, și urările de „se traisca!” nenumerate!

Fenlaculu este acelu mare și frumosu satu, de unde domnii — cum dicu ei, pentru agitatiuni periculose, au arestatu pre preotulu Gaia și vre-o 6—7 tiereni, pre cei mai zelosi și energiosi luptatori naturali și opoziționali. Prin aceste arestari — se dá cu socotela că domnii au voit se bage frica în poporu, dar reu s'au pacalitu. Tocmai efeptu contrariu au produsu.

Prandiulu s'a tienutu în Secusigiu unde primirea a fostu totu asemenea de insufletita și unde parintele Costa Istvanescu a datu o méssa splendidă. Éra dupa prandiu conductulu a plecatu spre Nagisalu, Variasiu și Keszelu, sate parte mare serbesci. În aceste locuri spiritele erau forte iritate, ba în celu din urma chiar amarite contra domnilor, totu pentru arestări și vecsatiuni electorale. Omulu nu si-ar intipui, căta nebuția predomnesce pre domnii de la potere; nime nu ar crede, cum ei ca din adinsu destépta ura încontra-le în inim'a poporului!

Beti judi și notari comunali nu cutéza a se miscă liberu; ei la comanda trebuie să fia deakisti, maocar că în inima sunt opoziționali. De acil este că de o parte pre totu minutulu vinu în conflictu cu poporulu, că trebuie să faca pre spionii și denunciantii poporului, era în inim'a lor trebuie să afurisésca o libertate mincinoasă ca această!

Ar fi multu a descrie aici cu de-amenuntulu tôte abuzurile și volniciele domnilor. Ajungă a observă că, nu este di, candu unulu seu altulu preotu seu invetiatoriu, notariulu seu primariulu comunale să nu fia citatu naintea pretorelui cercualu si infruntatu și ameniatu pentru libertatea sa electorale.

Astfelu este constituționalismulu dniloru magiari în fapta!

Luandu aceste impregiurări în consideratiune, vorbirile lui Babesiu pretotindeniă au urmaritu scopulu d'a lumina și molcomi poporulu. Pretotindeniă s'a datu expresiune loialității partidei naționale și opoziționale — față de Tronu, de Domnitorii și de țiera, și fratietatei față de poporale patriei.

Babesiu, si romaniloru și serbiloru li-a lamuritu cu tóta agerimea logiceii — diferenti'a între opozițiune și specialu între opozițiunea națională și între partid'a guvernului, asié-numita „deachiană.” Elu a dișu simplu poporului: „domnii pretindú că legile și tôte câte facu ei, sunt bune, sunt intru interesulu poporului și alu țierei; — noi de alta parte pretindemu că — multe nu sunt bune și ar trebui îndreptate. Deci — fiecine întrebe-si consciința, și deca areea i va va spune, că legile, mesurile, portarea domnilor, astadi la potere — sunt bune, atunci puna-se și votedie pentru candidatul acelor'a, éra deca voiescu îmbunătățire dupa principiile democratiei și ale egalității de dreptu, apoi — spriginésca-ne pre noi!

Babesiu, pentru d'a dovedi că partid'a națională adóra pre monarhulu și iubescé țier'a, pretotindeniă seu a începutu, seu a încheiatu cu — se traisca Imperatulul! — se traisca patri'a comună! — se traisca fratietatea între poporale țierei! Ér poporulu a datu echo șgomotosu.

În Fenlacu, acelu Todoru Vulpe, despre care mai de unadi se amintu în „Albina” că ar fi fostu batjocuritu și amenințiatu de poporu, avu cutesarea d'a-si redică graiulu din mijloculu poporului și d'a strigă: „se traisca și ministariulu!” Babesiu i dișu: De la ministeriulu respundietoriulu suntemu îndreptatiti a cere dreptate; deci pre cătu a fostu și va fi dreptu faccia de noi și de prestensiunile noastre îndreptate, se-lu traisca Ddieu, dar — numai pre atâtu!” Babesiu vóisă se mai vorbésca cu T. Vulpe pre care-lu cunósce bine; dar poporulu din tôte partile l'u rogă: se-lu lasa, căci nu e demnu de unu cuventu!

Éta, cum este dispusu poporulu! Éta — unde l'a adusu neghiobi'a unoru domni fora minte și fora inima! —

A trecutu apoi dupa médiadi prin unele comune și — candidatul guvernamentalu, dlu Fröhlich, dar — poporulu i-a întorsu dosulu; în Secusigiu i-a tramisu muerile și fetele spre întempinare, cari tocmai erau adunate la jocu. Despre acestu omu se dice că — ar fi omu de ómenia, dar poporulu nici nu-lu cunósce și nici nu-lu pricepe. Limb'a poporului nu o scie, trebuintiele poporului nu le cunósce, dorerile po-

porului nu-lu doru și pre elu; de unde poporulu numai în partea sa amagita seu cumperata i strigă ici-coliá câte unu — „se traisca!”

Totulu în acestu cercu aterna de la rezultatulu înscrierilor, și apoi ómenii nostri desu maltratati în felurite moduri, totu mergu destulu de numerosi la înscriere; înse de acolo comisiunea deachiană pre multi îi respinge sub felulu de felulu de preteste nelegali. Asié buna óra, pre cei cu pamenturi neinscriși în cartea funduară, maocar că ei dovedescu stepanirea, îi respingu fora mila; asié mai departe pre cei ce posedu unu patrariu dintr'o sesiune întregă, maocar că dovedescu unu venitu multu mai mare de cătu 105 fl. nu vor a-i recunósce de îndreptatiti, — d'alta parte, precum ni se spune, inseriu cu acele-si calificatiuni pre cei ce li tienu de deakisti. De acil este că multi dintre tierenii nostri se socotésca, cum óra se însiele și ei pre domni!

Luni, domnii Babesiu și Dr. Eug. Mocioni au trecut la Sa' Nicolaulu mare în Torontalu. Din acelu cercu întielegemu că, acolo se lucră, a candidă acum'a unu serbu de partid'a opoziționale, deca se va gasi unulu dintre corifei, ér de nu, apoi întregu poporulu romanu și serbu doresca candidarea érași a dlui Eug. Mocioni, carele, dandu-si sém'a despre ablegat'ia sa pe trecutu, seceră cele mai víue manifestatiuni de simpatia și de recunoscintiă. —

În cerculu Banatu-Comlosiului, totu în Torontalu, se tiene alegerea dlui Dörner, din stang'a estrema, de sigura, fiindu că alegatorii de tôte limbele o dorescu.

Despre comitatulu Temisului, pentru abusurile și terorizarile de tôte dilele, vócea comună dice, că — nu mai apartiene la Ungaria, ci la Turcia.

Alta data vi voi desorie frica ce a cuprinsu pre domnii nostri de Babesiu. Nu ne mirám, căci moderatiunea lui Babesiu îi omóra!

Din cottulu Carasului, 7 maiu 1872.

(Unu conventiclu în privința alegeri uniu ablegatu deachistu; preotii; machinatiunile deachistiloru; alegerea judiloru comunali.) Astadi candu tôte natiunile europene vor cultur'a și sciința, prosperare și emancipare; astadi candu fie-care natiune culta și civilizata lucră si se luptă di si nópte, cu poteri unite pentru salvarea drepturiloru existinței sale; astadi, dicu, candu a batutu óra a dóuespredieca, óra de deceptare, și de privighiere și pentru natiunea noastră, și în specie pentru fie-care romanu, dandu-i unu impulsu ageru, — clerulu nostru caruia i-este incredințiatu pastorirea și conducerea poporului romanu, numera în sinulu seu membri cari umbla raticindu pre căi straine și periculose, seducendu si pre bietulu poporu, împingendu-lu spre peritiune.

„Preoti cu crucea în frunte!” ni strigă mai alalta-ieri, cu cuvintele nemoritoriului Muresianu, unu frate alu meu în Cristosu într'unu apelu îndreptatu catra preoti și invetiatori, publicatu prin colónele pretinței „Albina” nr. 33. — L'acompaniediu și eu cu abnegatiune, și me adresezu catra totu preotii romani, cari mai ieri alalta-ieri tienura în Oravitia unu conventiclu cu deachisti, cu scopu de a alege de ablegatu dietal deachistu unguru. Merita óre astfelu de preoti atributul de „lumin'a lumii și sarea pământului?” merita, înse „de sare imputita,” care dupa cuvintele lui Cristu, debue lapedata și calcata de ómeni.

Aceste aspecte óre ni vor inaugurá și ascurá esistința posteritati natiunei romane. Numai blasfemia! Pre acestia înse îi ameninția salvatoriulu lumii cu cuvintele: „Vení-va economulu servitoriulu aceluia, carele n'a datu mesur'a gráului la timpulu seu, ilu va despica pre elu în dóne, și partea lui cu cei osenditi o va pune.” Éta sórtea preotiloru seducetori, cari de buna voia isi dau turmele în gurile lupilor!

Totu asié decurge alegerea judiloru comunali în comuniile din giurulu Oravitiei, dar și în alte partii. Câte 5 jurati comunali, sedusi dimpreuna cu preotii, alegu nóptea pre la 10—11 óre judele comunale carele de sine întielegendu-se, trebuie se fia magiaronu cu inim'a și cu sufletulu.

Éca moral'a, lumin'a dreptatii și a buniei cívintie, stinsa și aruncata în abisulu întunerecului și alu coruptiunii, spre celu mai dorerosu detrimentu alu natiunei romane și alu clerului romanu. Apoi inca mai au cutezanti'a astfelu de preoti amagitori a-se vaierá că poporulu nu voiescu se scia de competiți'a și venitele lor, că nu voiescu se-si salarisiedie dupa cívintia, și că e neascultatoriu. Dar cum se fia poporulu

bunu si ascultatoriu preotiloru, candu ei pentru interesele loru personale, candu e vorba de alegerea ablegatului dietalu -- seduca prebi-tulu poporu si luca contra convingereii loru si a poporului; adeca, in locu de a alege dupa convictiunea poporului unu ablegatu romanu, ei luca pentru alegerea unu ablegatu antinatii-nalu. Aci e bub'a ca poporul e neascultatoriu. Am avutu ocaziune a vedé casuri nenumarate de asemene natura.

Frați in Cristosu! ve rogu ca unulu celu ce sum si eu preotu, se nu urmati preotiloru acelor'a, cari se sentu negriti naintea domniloru séu cu mai multe detorfi banale, séu sunt im-procesnati de domni pentru . . . căci acestia dupa astfelu de merite la comand'a domniloru 'si dau si cu capulu de pétra. Vai de capulu loru! ei

Frați in Cristosu! Déca voiti sé ne fa-cemu demni de misiunea sacra ce ni s'a incre-dintiatu si de darulu ce esto intru noi, ve rogu cu cuvintele salvatorului: „Privighiati ca sé ne cadeti in ispită.“ — Cugetati că avem bi-serica si scola natiunala, că suntemu autonomi, — că depindemu intru tôte numai de la poporu si nu de la straini. Fiti demni de urm'a ce vi s'a incredintiatu spre pastoire, si nu spre sedu-cere, ca sé nu vi se aplice cuvintele santului Ioanu Crisostomu despre preotii cari se perdu.

Nu perdeti din vedere mandatulu Man-tuitorului: „că pastoriulu sé si puna sufletulu pentru turm'a s'a.“. Se dămu dar mana cu mana si sé ne luptămu dimpreuna cu poporul pentru sant'a năstra causa bisericésca natiunala, căci numai atunci vom fi servitori credintiosi bi-sericeii si natiunei, si numai atunci Domnulu poteriloru si alu dreptatii va binecuvénta lucrurile maniloru năstre si ne va chiamá intru nal-time, unde este tóta darea si totu darulu dese-varsitu.

Preotulu Jeronimu.

Tinca, in 2 maiu 1872.

Presedintele comitetului natiunalu, bra-vulu si stimatulu d. Georgiu Dringou, a con-chiamatu pre ieri comitetulu si inteliginti'a na-tiunala a cercului ca sé se întieléga despre can-didarea de ablegatu. Adunarea avu locu intr'o sala a ospetariei opidane. Dupa autentioarea protocolului siedintiei tr. si dupa ce presedin-tele aduse la cunoscentia otaririle conferintiei din Aradu, se decise a pasi cu candidatu natiu-nalu. Pentru desemnarea persănei se alése o comisiune de 9 inisi, carea retragendu-se a parte, dupa consultare de 10 minute, cu 7 vo-turi contra aloru 2 se pronunoiă pentru dlu Georgiu Popa, fostulu redactore alu „Albinei“, ce poporul primi cu vivate frenetice. Acum in numele adunarii năstre dlu notariu Joane Bica merse in conferinti'a stangaciloru unguri carea se tienea într'alta sala, li spuse că cine e candidatul nostru, li aduse a minte că la ale-gerea din urma votandu pentru unu opositiu-nalu unguru, au capetatu parol'a de onóre că la prossim'a alegere pentru fratieate vor votá si densii pentru unu opositiunulu romanu, deci sé se tienea de parola căci s'ar întemplă „inter-duos litigantes tertius gaudet,“ ar reesi candi-datul guvernului. Ungurii stangaci respunsera că déca nu va pasi deputatul unguru stanga-ciu de pana acum, vor votá cu noi, la din con-tra vor tiene cu deputatul de pana acum desi s'ar întemplă sé invinga guvernulu. Romanii remasera constanti. Insufletirea e mare, dorin-ti'a ni e unanima, inse e téma ca nu cumva contrarii, cari dispuau de medilóce corump-torie, sé seduca poporul. Joane Buna.

„Propaganda“

Va reaparé incependu cu 1. iuniu 1872 st. n. In locu de a esi de trei ori pe luna: va esi o dáta pe septemana; in locu de a fi scrisa in duóe limbi, italianesce si romanesce: va fi scrisa in trei limbi — italianesce, romanesce si francesce; in locu de avé formatulu unoi bro-siure: va avé formatulu „Albinei“ p. e. —

Aceste strafomari considerabile vor jus-tificá — credemu noi — intardiarea „Propa-gandei.“

Venetia in 21 maiu 1872.

Redactiunea diariului „Propaganda.“

Romania.

Monopolulu tutunului s'a arendatu ieri, Vineri, candu s'a tienutu licitatieuna la minis-teriulu finantielor, in presenti'a consiliului de ministri.

Sal'a de licitatieune erá plina de capitalisti mari si mai mici, din tíera si din strainetate, cum si de diferiti reprezentanti ai unoru casse de banca straine.

De pre la o óra dupa médiadi s'a ince-putu deschiderea ofertelor. Siepte companie au concursu. Pretiulu celu mai avantajiosu prin oferta a fostu acel'a pre care l'a oferitu societatea financiara. Déca indata ce licitatiu-neza orale a inceputu, societatea financiara a re-masu inapoi, si cu concurentii straini n'a po-tutú tiene de cátu numai o compania de capi-talisti romani, representata prin dlu senatoru Vladoianu, care in cele din urma a fostu silita si ea sé se oprésca, spre a lasá baneci franco-ungare ultimulu cuventu.

Astfelu intreprinderea a incaputu pre manele strainiloru capitalisti, cu pretiulu de optu milióne diece mii lei noii pentru primulu periodu de cinci ani, si cu adausulu de cáte 20 la suta la aceste optu milióne pentru cele lalte duóe perióde de cáte alti cinci ani, prin cari se complecta terminulu de 15 ani, cátu-va durá contractulu de arendare conformu legii.

Regretămu că nici-nun'a din companiele de capitalisti romani n'a potutu invinge facia cu capitalisti straini. Dara nu potemu sé nu ne felicitaamu de rezultatulu licitatieunii, care a datu induoitu venitulu Statului de pre cátu se sperá, căci se scie că seriosulu ministru alu financoi-loru nu comptá pre mai mare venitulu din aren-darea monopolului tutunului, de cátu de veri patru séu cinci milióne.

Mare deci trébué sé fia satisfactiunea gu-vernului, si a năstra in particularu, pentru acestu resultat!

„Poporul.“

La mormentulu lui Ioanu Heliade Radulescu

Non omnis moriar. . .

Horatiu, od. XXIV. lib. III. r. 6.
„Si altii se radica totu asia de susu, in sa n'ó facu in aceasi linia de idei si simtieminte comune la toti. Elu e ca o lebada ce se radica din mediloculu multimei ce l'a vedutu si rubitu, pe candu merge si inóta alaturi cu ea. Multimea 'lu urméza pana'n inaltimea ceruriloru de unde planéza, ca pe unulu din ai sei, ce a avutu darulu exceptiu-nale alu cantarii si alu aripeloru angelice.“ — Sainte-Beuve.

Unu mormentu se deschise, spre a primi unu omu-principiu. Unu poporu intregu ilu pe-trece. Betranu, teneru, mare, micu; barbati, femeii; tôte clasele societatii, fora cea mai mica esceptiune de carmuiti séu carmuitori, de avuti séu saraci, de aristocrati séu democratii, de cívili séu militari; toti fora distinctiune isi pléca cu umilintia fruntea in pulbere din naintea ca-davrului acestui moritoru. . .

Cine este elu?

Este vre unu puternicu principe, care aduna in giurulu seu valurile glóteloru, prin po-terea sbiriloru sei? Este vre unu mare capita-listu, vre unu camataru fora sufletu, carele ja-fuindu in viétia, pe viu si mortu, acuma se duce sé spuna lui Ddieu cáte butóie de blesteme a adunatu alaturi cu galbenii sei?

Nu! nu este nici domnu mare; nu este nici cuceritoriu de tíeri; nu este nici unu Cresu. Si cu tôte acestea a domnitu, a cuceritu; este mai avutu de cátu toti Romanii. A domnitu 50 de ani, purtandu pe fruntea s'a corón'a litera-turei romanesce; a domnitu, căci a fostu prin-cipele poetiloru nostri. A cuceritu inimela a 14 milióne de Romani. Este avutu, căci ave-rea lui e neperitória; hotii nu o potú rapí si rugin'a nu o pôte alterá. . . E sciinti'a!

Domni s'au inmormentatu la noi; domni si Mitropolitii, si totusi nu s'au vedutu scuduindu-se Bucurescii din betranele loru temelii, dupa cum s'a scuduita la petrecerea ultima a acestui fíiu alu poporului, adeverata faptura a operiloru sale, ajunsu la domni'a sciinti'ei prin singur'a fortia a labórii sale, a inteliginti'ei sale, a patriotizmuului seu. Lucrandu mereu si roma-nesce, aprópe o diurnetate de seculu, crescendu trei generatiuni, cantatoriulu lui Mihaiu Vité-zulu, ajunsese, prin neresisibil'a potere a pe-nei, a comandá la domni si generali, la nari si mici, la avuti si seraci. . . . Toti ilu res-pectau pentru sicurile si multiplele sale cunos-cintie. Omu de litere, comandá, odinóra, la ómenii de resbelu:

Este eroulu revolutiunii de la 1848!

Este Ión Heliade Radulescu.

Onóre poporului, onóre tinerimei, care scie reaplati astfelu pe alesii sei: meritulu reale, sciinti'a, labórea! . . . pe invetiatorii sei.

Omulu n'ar fi omu daca s'ar compune numai din materia, nu si din spiritu.

Ceea ce constitue unu poporu, nu este numai pamentulu, muntii si apele, ci mai alesu este spiritu, geniulu.

Popórele nu traiescu numai prin materia,

ci si prin geniulu si cugetarea filosofloru, a scriitoriloru, a poetiloru. Scrierile loru sunt vistieriele in cari se pastréza sufletulu patriei.

Daca Italia a ajunsu la unitatea de astadi, formandu o natiune de 26 de milióne, acé-st'a o detoréza ea mai antaiu unu Dante, Pe-trea, Bocacio, Manzoni, Tasso si altii, cari au pastratu neraspitu capitalulu geniului natiu-nale, pentru ca apoi ómenii politici, ca Caur, Garibaldi, V. Em., venindu sé aiba cu ce re-constitui unitatea natiunala.

Daca Germania a ajunsu acolo, de unde o vedemu că ingrozescé lumea ca poporu cultu si armatu, de 40 de milióne, ea detoréza canturi-loru lui Schiller si lui Goethe mai multu de cátu spadei de la Sadova si Sedan.

Daca serman'a si cavalerésca Polonia, n'a moritu inca de totu, de si este inmormentata, caus'a este că Niemcewicz, Zaleski, Krasinski, si celu mai mare din toti poetii ei, Mickiewicz, o incungiurau cu unu cortegiu stralucitu. Din armoniósele loru versuri sbucniá arom'a acea dumnediesca si credintioasa pazitória a unei natiunii neperitória. Lucrarile loru nici odatu nu se vor sterge din amintirea poporului polonu. Polonia mai traiesce, si va trái d'acum numai prin ei.

Acelasi servitiu l'au facutu Virgiliu Ro-maniloru, Omer Greciloru, Scheakespeare An-glesiloru; Voltaire, Lamartin, Musset, V. Hugo Francesiloru, Heliade Radulescu Romaniloru.

Dar! Romania, deoseptata de Heliade, traiesce, pentru ca tocmá atunci, candu Scla-ronii si Fanariotii o credeau inmormentata pentru veci, se nasce Heliade Radulescu, pa-triarhulu literaturéi năstre, apostolulu natiu-nalitati'ei năstre, si Romania este scapata.

Aposatorii Romaniei potú obosi lovindu-o, ca nu va obosi d'a suferi; ea nu va fi nimita. Acei ce credú că vor reesi a o uicide, comitu unu atentatu desiertu.

Heliade a venit, a vedutu, a invinsu. Avemu o limba, avemu o literatura d'acum. . .

lui detorimu desmormentarea si purificarea loru. Si cum veni óre acestu mare omu alu carui cadavru unu poporu intregu ilu petrece la ultim-i locasiu terestru? Nu s'a taiatu pén'a, nu s'a nascutu anca man'a care sé póta caractérisa pa acestu gigante abia inceputu de o tíera intréga:

„Vine unu omu pe lume; nimine nu scie unde s'a instruit; colegiulu, gimnasiulu, uni-versitatea in care si-a facutu studiile, este uni-versulu intregu, cerculu, stelele, elementele, cele trei regnuri ale naturei. Omulu in specia. Fie-care obiectu ce vede, pentru densulu este volume intregu de studiatu. Din cáte vede in ovatiuni reale, se naltia spre o creatiune mai perfecta. Imaginatiunea lui isi creéda sferé, lumi mai perfecte. De nu-i placu ómenii reali, isi creéda alti ideali mai perfecti si in fortia si in potere, mai frumoși, mai drepti, mai tari, mai virtuosii. . . Si elu canta, precum canta privi-ghiatória, creéda si produce precum vermele producendu matasea isi prepara mormentulu, de unde are a re'nviá fluturerele cu aripele de azuru. Cine i-a datu acestu daru? Dumnedieu!

Cine i-a arestatu calea spre a se instruí, spre a studiá si creá frumosulu si sublimulu? Dege-tulu lui Dumnedieu! inim'a lui care ne'ncetatu dice: mergi! si totu mai susu, si totu mai susu. Are elu cu ce sé se sustiena? Nu scie; elu pasa inainte, si viéza si cugeta. . .

Acest'a este Heliade Radulescu. Vorbin-du-ni despre Omer, Pindar, Dante, Scheake-speare, Schiller, Beranger, elu se descrie pre sine.

Intr'o limba mai pucinu divina, elu ar fi potutu sé ni spuna cum la 1816 George Lazar, prometeulu romanescu, veni si se asiedia in ruinele St. Sava. Deschise scól'a lui, isvorulu lui celu datatoriu de viétia. Si amestecandu stu-diuulu sciintieloru cu suvenirile vechiei Patrie, facu pe invetiacei sei sé cunósca originea Ro-maniloru, si-i readuse la cultulu betranu, cultulu latinu ce se verbiá in dile de liber-tate. . .

Dintre ascultatorii lui Lazaru, Heliade se deosebi intru atát'a că, scolarele fú in stare a inlocuí pe profesoare. Transitiunea nu s'a sim-titu. De aci inainte, pana la óra fatale, acestu apostolu alu sciinti'ei si alu Romanizmuului, isi consumá tóta viétia, facendu pe Romani sé se regenereze prin studiú, sé si recucerésca si purifice limb'a parintiloru; sé se pregátésca si pentru libertati. Nu remase ramura de sciintia cu care sé nu se ocupe si in care sé nu esce-leze si produca. Clasciui elu ii traduse. Cea an-taiu epopea romana elu o incepu; in secolulu

nostru, dincóce de Milcevü, cea antaiu tipogra-fia a s'a fú. Celu antaiu diariu romanu, alu seu fú. Celu antaiu conservatore filarmonicu elu ilu intemeia. La celu antaiu teatru natiunale elu puse man'a. Cele antai earti de sciintie elu le prelucrá. Pana si cea antaiu Constitutiune ro-mana elu ni-o dete. Cea antaiu revolutiune cu adeveratu poporala si sociale, elu o pregati, si aoelei revolutiuni detorimu că Europa ne cu-nósce acum.

Si tôte acestea cu ce privintia le facea elu? Pe ce tema isi brodá tiesetur'a s'a? La ce tientea?

„Admiratia, respectu si gloria pentru toti strainii mari, dicea elu catra finele viétiei sale; — entuziasmulu inse sé-lu conservamu in Religi'a si amonurile năstre, numai pentru Dumnedieu, amonu, numai pentru ai nostri si ale năstre; pentru Patria si fíii Patriei; pentru că numai unde este Dumnedieu si amonu, numai acolo este Patria; si unde nu e Patria, nu este nici Dumnedieu, nici amonu, nici religiune, nici fam-ilia.“ (Cursu de poes. gener. III. 34.)

Heliade n'a fostu cosmopolitu. Vedeti. Elu a fostu natiunalistu in tóta poterea cuventului, din tóta virtutea sufletului seu. Natiunaltatea a fostu sorgintea din care si-a trasu sublímlele-i inspiratiuni. De aceea a produsu atátu de multu si atátu de clasicu. De aceea Romania din se-culu in seculu ilu va numi Marele Heliade, pa-rintele literaturéi natiunale.

Sé cuteze umanitarii cei cu teoriile de omu si omu; cei cu fratiea dintre colon si espl-oatatoriú, sé cuteze a-si pune meritele alaturi cu ale natiunalistulu Heliade! Atunci vomu vedé; dar pan'atunci sé taca gurele calumnióse. In faci'a acestui mormentu, tôte pasiunile rele se sfarsiescu. Pamentulu si-a luat parte; su-ffletulu marelui poetu nu cunoscea de locu acele pasiuni. Anca in viétia fiindu n'a pretinsu la infalibilitate, a disu:

„In timpii primitivi, in epoce organice, geniurile, talentele devinu victima, victima focului sacru cei devora. In timpii de desolatiu-ne, in epocile critice, mediocritatile iéu loculu genieloru si talentelor, si societatea, publiculu devine victima in folosulu acestoru mediocritati favorisate si — oficiale.“

Anca o data: taceti cartitori. Limbele vóstre nu sunt atátu de lungi ca sé ajunga pana la nemurire, ci s'a deschisu si a imbratisiatu pe Heliade. De astadi nemurirea a inceputu pentru densulu.

Singur'a preocupare a lui, erá Patria, cultur'a si regenerarea ei pe base practice si natiunale. Purcediendu din acestu punctu, po-terea logicei sale, erá asia de mare, in cátu a profetitu multe din cele ce ni s'au întemplatu.

Esilatu in 1848, dupa ce prin aclamarea natiunale si meritulu lui reale, pusese piciorulu pe cea mai inalta drépta a ierarhiei sociale, elu trecu otarulu plangendu:

Te lasu, Patria, socia,
Ah! si dorulu v'a impilatu,
Jugulu greu va ngenunchiatu,
Viétia amara, mórte viua!

Te lasu, Patria n' lamente,
Si in catene fíii tei;
Ridu si dantia toti cei rei
La suspinele-ti ardinte.

Prunculu típa, mam'a plange,
Tat'a geme greu sub feru,
Junii naltia pumni la ceru;
Si tiranii-su beti de sange.

Rusulu bate. Némtiu 'ntinde;
Veneticulu blastematu,
Loru ca Neibei s'a inchinatü,
Tíera, féta, tôte vinde.

Te lasu, dulce Romania,
Dara d'a vré Dumnedieu
A veni si randulu meu
Sé moru, sé traiescu tu via

Mórte pentru-a ta scapare
A fostu tóta tiént'a mea;
Fericirea-mi cea mai mare
E sé moru candu vei vía.¹⁾

In aceste strofe estrase, stá Heliade Ra-dulescu. Acestu adio alu seu póte fi aplicatu la mai multu de o opoca. Sórtea anca urméza a re fi adversa. . .

¹⁾ Adio la Patria, novembre, 1848. Vedi Cursu de poesia generale, I. 251.

Ultimulu cuventu, cu care se incheia ultim'a carte ce téscurile ne-au dat sub numele eu, este Patria. In alu III-lea volumu alu curului seu de poesia generale, la penultim'a pagina sta scrisu :

„... Să se distindia vеле. . . .
Să profitănu de ventulu propitiu ce suffa,
Cantandu ne'mbarcaramu in navele veloci
Si despicandu sub rame amara und'a Marii
Triumfatori plecaramu spre tiemurile Patriei.“

Dar! gigante, patriarhe alu culturei nationale. Triumfatori ai plecatu catra regiunile noi Patrie ce nu o voi mai parasi. De ce ceriulu aiba multi Romani triumfulu teu. Schintéu'a ivina, tramisa de prevedintia spre a insuflati, nu momentu, atomii din sacerulu pamentu romanescu; implinindu-ti sublim'a misiune, ai re'ntorsu de unde purcesesi. Acolo vei s'ar pe toti ai nostri de la Traianu pana la Iudoru. Spune-li ce-ai facutu. Spune-li câtu ai este de facutu, si deca mai este unu Dumedieu, rogati-lu cu totii, macar voi cei trapati, ca se nu ne parasésca in sterpitiunea in care ne tavalimu; ci spre glori'a sa, se mai ramita din candu in candu câte o sabia ca a lui Stefanu, câte unu geniu ca alu lui Heliade Radulescu, in acésca vale a lacrimeloru, ce se umesce Tier'a Romana!!! Tier'a ce-si acépta salvarea numai de la o sabia si o carte curatu romanésca!!!

Er voi acei ce acéptati tôte de la straini si numai de la straini, aflati câ unu Heliade a facutu totu ce a facutu, fora a fi calcatu unu pasu in scélele straine. Elu s'a luptatu si-a deslegatu acésca decisiva problema :

Unu omu ca si unu poporu, unu poporu ca si unu omu, candu vre, dar candu vre seriosu! afla a casa la sine tôte elemintele indispensabili spre a se cultivá si regenerá fora a se duce se cersitorésca pre la usiele strainiloru . . .

D'asemenea aflati si voi acei cari credeti in putere, si numai in puterea brută, voi cari traiti si muriti in idei'a câ nu insémna nimicu acelu ce nu tiene bicu in mana, aflati, prin Heliade, câ mai pre susu de forti'a materiale, care in spaimenta si estermina, estă o forti'a mai mare, care se numesce sciinti'a, genulu nationalu, care atrage, care misca, care robesce glótele si le tirie dupa sine mai magneticu de câtu le trage celu mai aprigu cuceritoru, numai pentru câ genulu creéza, regeneréza popórele; numai pentru câ sciinti'a tórna balsamu pe ranele facute de jugu . . .

Dintre unu Mavrocordatu si unu Heliade cine-i mai mare?

Terminandu, constatâmu câ Monitoriulu oficialu n'a anuciatu de locu, ca de la sine macar pe a dóu'a pagina mórtea lui Ionu Heliade Radulescu, dupa cum au anuciatu alte dáti mórtea altoru ómeni multu mai de josu de elu. Sê stee acésca 'n vr'o legatura cu refusu d'a-i-se face onorurile militare, macar ca unu locoteninte domnescu, ce a fostu la 1848, deca nu ca unei ilustratiuni nationale de prima ordine? Ce miseria! Ce meschinaria! Posteritatea va resbuná pe autorele Mihaidei despre dispreatiulu guvernului. Si ce dicemu noi? Insusi presintele l'a resbunatu. La diu' ingropatiunii lui s'a veditu marea superioritate a poetiloru mari, a supr'a ómeniloru politici. Cutare boiaru, cutare inaltu magistratu, cutare jurisconsultu alu carui nume pana mai ieri, erá pe tôte buzele, astadi este uitatu; numele lui nu se mai aude nicairi. Inainte d'a fi fostu acoperitu cu tieren'a mormentului, boiarulu mare, magistratorele (numésca-se si Troplong), jurisconsultulu mare, camatarulu fora sufletu, este inmormentatu in tôte memorielle. Acésca vine d'acolo câ facultatile intelectuali ce facu pe legisti si jurisconsulti nu sunt absolutu rari. In totdeun'a a fostu si vor fi jurisconsulti emininti. Ii veti gasi ori-candu veti avé nevoia de ei. Studiulu dreptului stá la 'ndemana tóta lumea. Elu nu cere nici unu geniu pré superioru, nici chiar unu sufletu pré castu. Pe candu posesi'a si literele nationale, radicate acolo unde sciut Heliade a le radica, sunt unu daru esceptiu-nale! Câtu de pucini sunt aceia ce l'au posediatu séu ilu posediu? . . . Ii numerâmu pe degete. Deschideti istori'a culturii popóreloru si d'abia ii vedeti presarati pe ici si colo, in lungi intervale. Se pare câ inasi natur'a are trebuintia d'a se repausá multu tîmpu dupa ce a creatu unu literatu mare ca Heliade . . . Unde 'i-e urmásiulu?

N'a sunatu anca ór'a spre a se poté sorie

cu esactitate vie'ti'a lui Heliade, spre a analiza genulu seu, caracterulu seu, influinti'a s'a. Dealtu este, in momentu, pentru acei ce au respectulu mareloru facultati si a mareloru esactitatie d'a salutá, pentru ultim'a óra pe marele poetu, pe marele invetiatoriu a trei generatiuni romanesci. Elu a miscatu 50 de ani inimile turtorur Romaniloru. Elu va face se vibrezu tôte sufletele. Elu a avutu in afacerile tieiei sale unu rol a totu puternicu. In veci nu se va uitá desinteresarea si curagiulu cu care s'a portatu elu candu erá capulu unui intregu poporu. Posteritatea va judecá operele sale, faptele sale. Numele seu va fi d'acumu: *Heliade, mare poetu; mare literatoru; mare oratoru; mare organizatoru; mare invetiatoriu; mare cetatienu alu Romaniei.* G. Missailu.

Convocare.

Nr. 336. Pres.

Pentru a se efectui alegerea de protopresbiteru in tractulu vacantu alu *Hasiasiului*, la impoternicirea venerabilulu consistoriu eparchiale din Aradu de datulu 6 aprile a. c. Nr. 617 plen., in sensulu §§-loru 42 si 51 din statutulu organicu, convocu sinodulu protopresbiterulu alu numitului tractu *pe luni, in 29 maiu calend. vechiu*, adeca in 10 iuniu calend. nou a. c. la *Belintiu*, si postescu la acelas sinodu pre toti domnii membri sinodali din tractulu respectivu catra cari de altminter me adresezu cu invitari si de adreptulu.

Aradu, 12/24 maiu 1872.

1-3

Mironu Romanulu,
archimandritu si vicariu episcopescu
ca comisariu consistorialu.

Citatiune edictala.

Antoniu Frenti din Zorlentiu-mare protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, infanteristu de la c. r. Regim. nru 61 la anul 1866 in resbelulu cu Prusii a disparutu, in câtu nu se scia de mai traiesce séu e mortu; se citeza deci prin acésca, ca in terminu de unu anu si o di de la datulu subsemnatu, — deca este in vie'tia, — negresitu se se infacisiedie la scaunulu prot. gr. orient. din Lugosiu, pentru câ la din contra se va aduce si in absentia lui decisiune a supr'a rogarei sociiei lui Versavia Frenti, spre a poté dens'a pasi la alta casatoria.

Din siedinti'a scaunulu protopr. gr. or. tenuta in Lugosin 21 martiu 1872.

Georgiu Pesteanu, m. p.
protopr. si presiedinte.

Socóta si multiamita publica.

La balulu ce junimea romana din Buda-Pesta a arangiatu in 10 fauru a. c. in favorulu societatii de lectura „Petru Maioru“ din Pesta si a academieii romane ce se va infintia in Transilvania, — au contribuitu :

Din Pesta: Dlu G. de Mocioni 100 fl., Dómn'a Catharina de Mocioni 20 fl., dd Ant. Mocioni, Al. Mocioni, Eug. de Mocioni 20 fl., Esc. Sa L. Popu 25 fl., dlu Mihályi, dlu G. Joanoviciu si Dr. Nedelko câte 20 fl., dnii V. Babesiu, At. Cimponeriu, L. Cséry, G. Grabovazky, Dr. J. Gallu, B. Jurca, P. Mihaly, J. Mihály, Al. Nedelcu, S. Popoviciu, G. Stupa si J. Vulcanu câte 10 fl., V. Buteanu, D. Bonciu, Cont. For-gách, I. Hodosiu, J. Fauru, on. dómn'a Haica P. Hoffmann, D. Ivanescu, N. C. Joannoviciu, contes'a Jesszenszky, dlu Seb. Kovács, N. Kállay, N. Ládai, J. Miculescu, H. Majláth, N. Mocsáry, N. Nedelcu din Temisior, N. N., Fr. V. Olteanu, Al. Romanu, T. Serbu din Aradu, Dr. A. Trombitasiu din Transilvania, N. Venteru din Aradu câte 5 fl., I. Puscariu, M. Pavelu câte 6 fl., D. Fehér, J. Verona câte 3 fl., D. Belesiu, D. Bragyán, N. Chetianu, S. Calntiu, N. Cadariu din Chisetau, L. Dobra, Br. Filenbaum, J. Gyórfy, St. Huszár, B. Hevessy, N. Huszarez, D. Joanovits, Br. Jozsika, J. Krucsay, Dsiór'a E. Kozma, N. Luksjics, St. Marcu, J. Misiciu din Lipova, N. Orbanasiu, N. Pavelu, N. Parduti, N. N., dsiór'a H. Patruban, Prileszky Tádé, N. Trutia, T. Rosiescu, G. Ratiu, cont. Rhéday, St. Saly, J. Schwartz, B. Vörösmaty, B. Tialios câte 2 fl., St. Erdélyi, J. Dragosiu, J. Heinrich, N. N., At. Mircu, N. Nyitray, J. M. Rosiu câte 1 fl. La olalta 591 fl.

Din Aradu: prin dlu colectante G. Vuia au incursu de la dd. I. P. Deseanu 10 fl., D. Bonciu, P. Draga, L. Joanescu, V. Paguba, T. Serbu câte 5 fl., I. Bozganu, G. Feieru, St. Novacu, Siopetianu câte 2 fl., G. Craciunescu, T. Halicu, D. Jorgoviciu câte 1 fl., la olalta 46 fl.

Din Abrudu: Prin dlu colectante D. Tobiasiu au contribuitu dd. C. Albini, B. Basiota, G. Corhes, B. Harsianu, S. Kajan, S. Santu, D. Tobiasiu, N. N., N. N., N. N. cate 2 fl., la olalta 20 fl.

Din Alba-Julia: Prin dlu colectante St. Borgovanu au contribuitu dd. St. Borgovanu 4 fl., Vellioanu, M. Zegreanu, N. Kozgarea câte 2 fl., la olalta 10 fl.

Din Beiusiu: Prin dlu colectante D. Selegianu au contribuitu Georgiu Vasilieviciu 5 fl., C. Boitia, G. Horvath, T. Köváry câte 3 fl., A. Antalffy, J. Sorbanu cate 2 fl., la olalta 18 fl.

Din Bogia-Rom: rd. d. A. Popescu 5 fl.

Din Buteni: Prin dlu colect. N. Ardeleanu au contribuitu dd. N. Ardeleanu, rrs. d. I. Groza, G. Hornoiu, J. Luca, rrs. d. A. Machi, E. Németh, D. Onica, N. Pap cate 2 fl., la olalta 16 fl.

Din Caransebesiu: Prin dlu colect. F. Musta au contribuitu Il. Sa dl. episcopu I. Popasu 5 fl., rrs. d. Andreieviciu, J. Brancovanu, J. Bartolomeiu, G. Margineanu, F. Musta, J. Petia cate 1 fl., la olalta 11 fl.

Din Curticeu: rs. d. M. Bogdianu 5 fl.

Din Fagarasiu: Prin dlu colect. N. Dragusianu au contribuitu dd. Dragosianu, Garoiu, Gridanulu, Popenceiu, Tamás cate 2 fl., la olalta 10 fl.

Din Huniadóra: Prin dlu colect. A. Horia, au contribuitu P. Boldinu, A. Horia, A. Pecurariu cate 2 fl., N. Ciuciu, N. Popoviciu, J. Toma, A. Popoviciu cate 1 fl., la olalta 10 fl.

Din Lipova: rrs. d. I. Tierenu 2 fl.

Din Lipsca: on. dnu Gregore T. Bratianu 3 fl. si 8 taleri.*)

Din Reginulu Sasescu: Prin dlu colect. Ioane P. Majoru au contribuitu dd. J. P. Majoru 10 fl. Sim. P. Crainicu par. in Urisiu 2 fl., D. Matheiu par. in Beca-Romana, Gr. Scopulu câte 1 fl. 50 cr. A. Popp din Idicelu, Al. Budnariu par. in Gurgiu, J. Pantea par. in Jefaleu, T. Pascu din Abafia, M. Orbanasiu, J. Brancea par. in Maieru, T. Sandoru par. in Cuesdi câte 1 fl. La olalta 22 fl.

Din Resitia: Prin dlu colect. N. Cimponeriu au contribuitu dd.: G. Jianu, Al. Crenianu, Gr. Balanescu câte 2 fl., P. Apostolescu, V. Baiasiu, J. Baltezanu, câte 1 fl., N. Poceanu 50 cr. la olalta 9 fl. 50 cr.

Din Ribnik (In Croatia): Il. Sa dlu Dobranu 20 fl.

Din Orda-inferióra: N. Sandoru 5 fl.

Din Sibiu: Prin colect. I. Moldovanu au contribuitu dd. V. Romanu 2 fl., J. Moldovanu si N. N. câte 1 fl. La olalta 4 fl.

Din Buciumu-Cerbu: Dlu A. Danciu si T. Tomutiu câte 2 fl. La olalta 4 fl.

Din Beca-romana: Dlu D. Mateiu 1 fl. 50 cr.

Din Rosia: Dlu S. Baliutu 2 fl.

Din Rehau: Dlu Carpirisianu 2 fl.

Din Szász-Sebesiu: J. Criste 2 fl.

Prin spect. dlu Jacobu Stoica tut. orf. comit. in Carasiu 16 fl. (Care suma dimpreuna cu dd. contribuitori s'au publicatu in „Albina“ nr. 12 a. c.)

Din Fracsoegaju (langa Biserica-Alba)! Prin dlu colectante M. caval. de Jacobiciu au contribuitu urmatorii dd. N. Dragosiu si Cav. M. Jacobiciu cate 2 fl., C. Balanescu, C. Boborony, C. Cioloca, D. Micu, Majorulu J. Megelescu, loc. supr. J Turconja cate 1 fl., la olalta 10 fl.

Sum'a totala a venitului este 864 fl. 34 cr., Subtragendu din acésca suma spesele de 782 fl. 55 cr., se aréta unu venitu curatu de 81 fl. 79 cr., care suma s'a impartitu in dóue parti egali si s'a naintatu la locurile destinate. — Amintimu aci cumca dlu Dr. A. Trombitasiu din Transilvania, afora de cei 5 fl., ce ni-a tramisu pentru ambele scopuri ale balulu, a mai datu 20 fl. a nume si desclinitu pentru academi'a romana ce se va infintia, care suma s'a si administratu conformu dorintiei dsale.

Pré marinimosii dñi contribuitori binevoiesca a primí prin acésca adencu semtit'a multiamita a junimei romane din Buda-Pesta pentru spriginirea nobilei sale intreprinderi.

Pesta, in 20 maiu 1872 n.

Comitetulu arangiatoriu.

*) Unu taleru s'aschimbatu cu 1 fl. 48 cr. = 11 fl. 84 cr.

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante din comun'a *Gavosdia*, in protopr. Lugosiului,

cottulu *Carasiului*, se deschide concursu cu terminu pana in 23 iuniu a. c. c. v. Emolumintele sunt: 12 jugere de pamentu de aratura, 13 jugere pentru fenu si unu platiu parochialu intravilanu de 1 jugeru. Mai departe de la 74 numere de case câte 15 oche si de la 20 câte 10 oche de cucurudiu despoiatu si stol'a. Concurentii au a adresá recursele loru provideute cu timbru si instruite conformu §§. 13 si 121 ai stat. org. bis. — catra on. Sinodu parochialu gr. or. din *Gavosdia*, la dlu protopr. J. Pesteanu in *Lugosiu*.

Gavosdia, in 30 aprile 1872.

In contielegere cu dlu protopr. tractualu.
1-3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru parohi'a vacanta din comun'a *Rontâu*, cottulu Bihoru, protop. Oradei-mari.

Emolumintele sunt: 16 jugere de pamentu aratoriu; Birulu de la 76 de case câte o mesura de bucate de casa; Stolele indatinate; Casa parochiala cu gradina de unu chiblu de semanatura. —

Doritorii de a recurge la acésca parohia au a tramite recerutulu recursu dupa statutulu organicu instruate, cu debuintiosele adeverintie despre absolvarea gimnasiulu inferioru, sciintiloru theologicesei, si cu testimoniulu de calificatiune, adresandu-lu catra comitetulu parochialu din *Rontâu* si tramitindu-lu reverendissimulu domnu protopresv. tractualu alu *Oradii-mari*, pana in 14/26 maiu a. c. candu de o data se va tiené si alegerea.

Datu in *Rontâu* in 17 aprilu 1872. c. v.
Comitetulu parochialu.

In contielegere cu
3-3 Domnulu protop. tractualu.

Concursu

De in data ce in *Izvinu* ca filialu *Racasiu* se afla 1717 de suflete, si asiá aceasi comuna e indreptata a avé doi parochi, prin acésca se escrie — conformu decisiunei consistoriulu plenariu din 6 aprilie 1873 nr. 293 plen. concursu pe urmátoriesle dóue parochii :

1. Pe parohi'a remasa veduva de dupa repos. parochu Nicolau Vuia, pe langa emolumintele anuali: 30 jugere de pamentu, stol'a de 180 de case, si in biru 60 chible, parte gráu parte cucurudiu, ovesu séu ordiu.

2. Pe parohi'a remasa vacanta de dupa repos. preotu *Euthimiu Vuia*, pe langa emolumintele anuali: de 30 jugere de pamentu, stol'a de la 160 de case, si in biru 60 chible, parte gráu, parte cucurudiu, ovesu séu ordiu.

Deci doritorii de a cuprinde loru din acésca doua posturi de parochu sunt avisati Recursurile vre-unu inzestrate cu adeverintiele prescrie in statutulu organicu a le substerne prin d. tractualu prot. a Temisorii Meletiu Dreghiciu pana 10 maiu a. c.

Izvinu, in 17 aprilie 1872.

Comitetulu parochialu.
In contielegerea cu mea:
3-3 Mel. Dreghiciu m. p.
prot. Temis.

Concursu

cu terminu pana la 16 maiu st. v. se deschide pentru *statiunea invetiatorésca — din comun'a Prisaca*, protopresbiteratulu *Caransebesiulu*.

Salariulu anualu constá din 300 fl. v. a. cu artiru liberu, 4 stangeni de lemne pentru incaldirea scólei, si alte accidentii de câte 10-20 cr. de la siedul'a si petrecerea unui mortu.

Doritorii de a competí, pana la numitului terminu se — si substerne petitiunile bine instruate, cu testimonielle originali din pedagogia si cu atestatul de cualificaitune, la comitetulu parochialu, observandu-se câ, pana la 8/20 septemvre a. c. amesuratu §-lui 72 din organizarea prov. a invetiamentului confesionalu, vine a se dá din salariulu anualu *diumetate* veduvei remase dupa reposatulu invetiatoriu *Simeonu Bufanu*.

Prisaca in 29 maiu 1872.

Comitetulu parochialu.
in contielegere cu
3-3 dlu protopresviteru tractuale.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa insciintierea telegrafica din 25 maiu. Imprim. de statu convertatu cu 5% 64.75 Imprum. nationalu 72.15; Actiunile de creditu 326.50; — sortiurile din 1860: 10.50 sortiurile din 1864: 141. —; Obligatiunile de sarcinariile de pamentu, cele ung. 82.75; banatice 79.25; transilv. 79. — bucov. 75.60 argintulu 108.25; galbenii 5.30 napoleonii 8.80.